

**Yrd. Doç. Dr.
Nermin Zahide AYDIN**

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim
Rıfat Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim
Bölümü.
e-mail: nzahideaydin@hotmail.com*

Eser Geçmişi: 20 Kas 2017 / 6 Ara 2017

DOI: 10.21551/jhf.356440

Necip Asım Yazıksız'ın Meclis Çalışmaları

Parliamentary Studies Of Necip Asım Yazıksız

ÖZET

Necip Asım Yazıksız, Türk milletinin yetiştirdiği önemli siyaset ve devlet adamlarından biridir. Türk diline önemli hizmetlerde bulunmuş ve TBMM'nde milletvekili olarak görev yapmıştır. Necip Asım Yazıksız, ilk kez 1927 yılında Erzurum milletvekili olarak Meclis'te çalışmaya başlamıştır. Daha sonra 1931 ve 1935 yılları arasında da Meclis'te çalışmalarına devam etmiştir. Çalışmamızda Necip Asım Yazıksız'ın hayatından kısaca bahsedildikten sonra Meclis çalışmaları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Milletvekili, Meclis. Türk dili

ABSTRACT

Necip Asım Yazıksız is one of the important politics and statesman raised by the Turkish nation. He made important serves to Turkish Language and he worked as deputy in Parliament. Firstly Necip Asım Yazıksız began to work as deputy in 1927 in Parliament. After he lasted to his work in Parliament between 1931 and 1935. In our study, after It was a brief mentüion from life of Necip Asım Yazıksız, which was focus on his parliamentary studies.

Key Words: Deputy, Parliament, Turkish Language

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasından sonra yerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yetişmiş insan gücüne ihtiyacı vardı. Bitmek bilmeyen savaşlarda eğitilmiş insan gücünün azalması, geride kalanların daha çok çalışmasını gerektirecekti. Devletin önce sağlam temeller üzerine kurulması ve daha sonra gelişmesi için birçok yenilikler yapıldı. Yeni açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekili olan kişilerin bu anlamda büyük sorumlulukları vardı.

Necip Asım Yazıksız, çok yönlü bir kişiliğe sahipti. Türk dilinin gelişmesi için birçok çalışma yapmasının yanı sıra çeşitli okullarda hocalık görevini de sürdürdü.

Hayatı

Necip Asım Yazıksız, 29 Aralık 1861'de Kilis'te doğdu. Balhasanoğulları adıyla bilinen bir sipahi ailesine mensup olup, babası Hacı Asım Bey'dir.¹ Necip Asım Yazıksız, ilk ve orta öğrenimini memleketinde tamamladı. 1875'te Şam Askeri İdadisi'ne kaydoldu. Bir süre sonra kaydını Kuleli Askeri İdadisi'ne aldırdı.² Eğitimi sırasında tanıştığı riyaziyeci Hoca Tahsin Efendi'den çeşitli konularda ders aldı. Yine aynı dönemde tanıştığı Ahmet Mithat'ın takdir ve teşviki ile Tercüman-ı Hakikat gazetesine imzasız yazılar yazdı.³ 1879'da Mekteb-i Harbiye'ye girdi. 1881'de mülazım-i sani rütbesi ile buradan mezun oldu. İstanbul'da çeşitli askeri rüşdiyelerde ve Mekteb-i Harbiye'de Fransızca, Türkçe ve Tarih muallimliği yaptı.⁴ Önce Umumi Harbiye 5. Şubesine, sonra Kocamustafapaşa Askeri Rüşdiyesi Fransızca öğretmenliğine tayin oldu. Kısa bir süre sonra Üsküdar Toptaşı Askeri Rüşdiyesi'ne görevlendirildi.⁵ Bu esnada çiçek hastalığı geçirdi. 1884 yılında üsteğmenliğe yükseldi ve Maarif Nezareti tarafından Fatih ve Galata Rüşdiyeleri Fransızca öğretmenliğine tayin edildi. 1886'da yüzbaşı⁶, 1908'de yarbay oldu. Paris'teki La Société Asiatique'ya üye seçilen Necip Asım Yazıksız'a, ilmî çalışmalarına takdir nişanesi olarak, 1892'da Chicago'da açılan sergide bir madalya ve diploma verildi.⁷ Batılıların yayınladıkları bilimsel dergilerde makaleleri yayınlanan ilk Osmanlı aydını Necip Asım Yazıksız'dır. Necip Asım Gordlevsky'nin ifadesi ile "uzun müddet vatandaşları ile Avrupa ilim âlemi arasında bağlantıyı sağlayan yagane Osmanlı âlimi" oldu.⁸ 1913 yılında miralaylıktan emekliye ayrılınca Maarif Nezareti tarafından Darülfünun'a Türk tarihi ve Türk dili müderrisi tayin edildi.⁹

Kilis'li olan Necip Asım Yazıksız, Milli Mücadele döneminde de Kilis'in düşman işgalinden kurtulması için elinden geleni yaptı. Kilis'in İngilizler tarafından işgalinden sonra Kilisliiler tarafından İstanbul'da ikamet eden başta Necip Asım Yazıksız olmak üzere birçok Kilisliye durumun vehametini bildiren telgraflar çekildi. Telgrafı alan Kilisliiler bir araya gelerek ve Kilis halkının vekilleri olarak Kilisliilerin yalnız Türk ve Osmanlı kalmaktan ve Anadolu'nun bir parçası bulunmaktan başka hiçbir meşru çözümü uygun görmedikleri ve görmeyeceklerine dair muhtırayı Osmanlı Hükümeti ve İstanbul'daki İtilaf Devletleri Yüksek Komiserlerine sundular.¹⁰

1 Hasan Şahmaranoğlu, Kilis'li Büyük Tarihçi Necip Asım Yazıksız (Balhasanoğlu), Kilis Belediyesi Kültür Yayınları, 2013: 14

2 Abdullah Uçman, "Necip Asım Yazıksız (1861-1935) Türkçüler'den Türk Tarih ve Dil Âlimi", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.32, 2006:493

3 T. Böler, "Necip Asım Yazıksız'n Türk Diline Katkıları", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.25, 2009:197; Şahmaranoğlu, 2013: 11.

4 Uçman, C.32, 2006:493.

5 Böler, 2009: 197.

6 Şahmaranoğlu, 2013: 11.

7 Böler, 2009: 197.

8 Mustafa Oral, "Türkoloji Tarihinde 1926 Bakü Türkiyat Kongresi", Türk Dünyası Dil Ve Edebiyat Dergisi, S.17, 2004:112.

9 Uçman, C.32, 2006:493.

10 Halil İbrahim İnce, 2015, Milli Mücadele'de Kilis, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2015: 34.

Necip Asım Yazıksız, Arapça, Uygurca ve Çağatayca dilleri ile ilgilendi.¹¹ Ülkede ilk kez ilmi lisan ve Türk Lisanı Tarihi derslerini okuttu ve bunların bir ilim şubesi olarak yerleşmesine çalıştı.¹² 1925 yılında ilk, orta ve yüksek öğretime mensup hocalar arasında “fazilet mükafatı” kazandı.¹³ 1927’de Erzurum mebusu olarak Büyük Millet Meclisi’ne girdi.¹⁴ Bunu müteakip 1931 ve 1935’te Erzurum milletvekili olarak TBMM’ye tekrar seçildi.¹⁵ 1934 yılında “Yazıksız” soyadını aldı.¹⁶ Evli ve bir çocuk babası olan Necip Asım Yazıksız¹⁷ 12 Aralık 1935’te İstanbul’da vefat etti. Vefatı, Dâhiliye Vekili tarafından Başvekâlet Yüksek Makamına bir yazı ile bildirildi. Dâhiliye Vekili Ş. Kaya tarafından gönderilen yazıda İstanbul vilayeti tarafından Erzurum sayılabı Necip Asım’ın, oturmakta olduğu Kadıköy Caferağan mahallesi Bostan sokağında 15 sayılı evde 14/12/1935 tarihinde zatürreden öldüğü yazılıydı.¹⁸ Necip Asım öldükten sonra Sahrayıcedid Kabristanı’na defnedildi.¹⁹ Vasiyeti gereği mezar taşına “Necip Asım, Türk tarihi müellifi, 1861-1935” tercüme-i hâli yazıldı²⁰: Vefatından sonra yerine milletvekili seçimi yapılması için 10.1.1936 tarihinde Başvekâlete resmi bir yazı gönderildi. Bu yazıda vefat eden Erzurum mebusu Necip Asım Yazıksız ve Zonguldak mebusu Celal Sahir Erozanın yerlerine intihabı mebusan kanununun özel maddesine uygun olarak diğçerlerinin seçilmesi” ifadeleri yer almaktaydı.²¹

Şark Mektebi adı altında bir akademinin kurulması ve burada Asya ülkelerine gönderilecek memurların gidecekleri yerler hakkında öğrenim göreceklçeri konulu haberler, Mart 1922’de Türkiye basınında yer almaya başladı. Haberlere göre Şark mektebi Hariciye Vekâleti bünyesinde açılacak ve orada hukuk, ticaret, şehbenderlik okutulacaktı. Necip Asım’a göre Hariciye Vekâleti, “sırf bir hırsı saike” ile yani hırs güdüsü ile hareket etmiş bunu yapacak uzmanlar olup olmadığını hesaba katmamıştı.²²

Necip Asım, Türkçülük düşüncesini benimsedi. Türkçenin, Arapça ve Farsça etkisinden kurtulabilmesi için çalışmalar yaptı. Eski Türkçe’nin ve Anadolu diyalektlerinin çok zengin olduğunu savundu.²³ Şam İdadisi’nde okuduğı sırada, Suriye’de bazı çevrelerin Türklere karşı takındıkları menfi tavidan etkilendi. Bu durum onda milli şuurun erken yaşta uyanmasında itici bir güç oldu. Kuleli Askeri İdadisi’nde talebe iken gidip geldiğı Ahmet Mithat Efendi’nin Beykoz’daki evinde Veled Çelebi İzbudak, Şemseddin Sami, Emrullah Efendi ve Fuad Köseraif gibi devrin Türkçüleriyle tanıştı.²⁴ Tercüman-ı Hakikat gazetesinden sonra Maarif ve İkdam

11 TBMM Albümü 1920-2010, C.I, 2010:226 .

12 Şahmaranoğlu, 2013: 12.

13 Böler, 2009:198; Şahmaranoğlu, 2013:12.

14 Uçman, C.32, 2006:493.

15 Ana Britannica Ansiklopedisi, C.22, 1990: 335.

16 Böler, 2009:198.

17 TBMM Albümü 1920-2010, C.I, 2010:226.

18 TC. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, TC. Dâhiliye Vekâleti V.İ. U.M. Ş.2 M. Sayı 3/ 2.1.1936.

19 Uçman, C.32, 2006:493.

20 Böler, 2009:198.

21 T.C. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Riyaseti Kâtibi Umumiliğı, Kanunlar Müdürlüğü, No:1276/885, Ankara, 10.1.1936.

22 Oral, 2004:113.

23 Karacan Büyük Sözlük ve Genel Kültür Ansiklopedisi, Necip Asım Yazıksız Maddesi, C.5: 1540.

24 Uçman, C.32, 2006:493.

gazetelerinde yazmayı sürdürdü. Medresetü'l Edeb adlı dergiyi çıkardı.²⁵ Maarif, Ma'lumat, Mekteb ve Servet-i Fünun gibi dergilerde "Lisan Bahisleri", "Dilimize Hizmet" ve "Dilimiz" gibi başlıklar altında neşrettiği yazılarında bir yandan Türkçe'nin sadeleşmesini savunurken öte yandan dildeki yabancı terkiplerin çözülmesini ve biri Osmanlıca, diğeri Türkçe iki ayrı lügat hazırlanmasını teklif etti. Ancak devrindeki bir kısım Türkçülerden farklı şekilde tasfiyeci olmayan Necip Asım, çeşitli yazılarında asıl amacının Türkçenin de medeni dünya dilleri arasında belli bir yeri bulunduğunu ispat etmek ve ülkede herkesin yazdığını anlayacak bir dil kullanmasını sağlamak olduğunu söyledi.²⁶ Necip Asım, 1904 yılında Erzurum dili üzerine "Keleti Szemle" isimli derginin 5. Cildinde "Dialaecte turc d'Erzerum" başlıklı bir yazı da yazdı.²⁷

Necip Asım Yazıksız'ın Meclis Çalışmaları

Necip Asım Yazıksız, TBMM'nin III. Dönem ve IV. Dönemlerinde "Necip Asım", V. Döneminde ise "Necip Asım Yazıksız" olarak kayıtlara geçti. Necip Asım, Meclis görüşmelerinde birçok kez söz alarak görüşlerini dile getirdi.

Ülkedeki refah seviyesinin iyileştirilmesi ve devlet bütçesine katkı sağlamak için kâğıt para kıymetinin artırılması hakkında Maarif, Maliye ve Bütçe Encümenlerine kanun teklifinde bulundu.²⁸ Yeniden 5 milyon liralık madenî ufaklık meskûkât darbı hakkında kanun lâyihası münasebetiyle söz alan Necip Asım Yazıksız, memlekette milli itibarı düzeltmenin bir borç olduğunu, Malîye Vekili Beyefendinin bundan evvel bronz para çıkardıkları zaman İstanbul'da bulunduğunu, Darülfünun maaşını getiremediğini, yollarda kaldığını, Memurun de getirilmediğini bu nedenle eğer önlem alınmazsa yine aynısının olacağını söyledi. Ayrıca o zaman çıkan bronz paraların karşılığı olarak mevcut olan kaimelerin kalkıp kalkmadığını sorduktan sonra bu beş milyon liralık evrakı nakdiyenin karşılığının diğerk taraftan da borcun birikmesi halinde durumun iyi olmayacağını sözlerine ekledi.²⁹

Türk dilinin gelişmesine pek çok katkısı bulunan Necip Asım Yazıksız, yine Erzincan Mebusu Saffet Bey ve rüfekasının beynelmilel erkamın kabulü hakkındaki kanun münasebetiyle yapılan toplantıda söz alarak, Reşit Saffet Bey'in tekliflerinde Erkânı Arabiye tabirini kullandığını, Fransızca şifromen tabirinin tercümesini muvafık görmediğini artık rüşvete ihtiyacın olmadığını söyledi. Arapça istemediklerini, garbı istediklerini, ayrıca bu erkânı arabiyenin bir de şifromeni bulunduğunu, Onun da fasıllar ve bablar için gerekli olduğunu bu nedenle söz konusu kanuna ilâvesini teklif ettiğini belirtti.³⁰

Necip Asım Yazıksız hayal ettiği işleri yapmak istiyor bunun gerçekleşmesi için farklı çareler üretiyordu. Fakat devletin kısıtlı imkânı ile hayal ettiği işlerin gerçekleşmesinin pek mümkün olmadığını da görüyordu. 1929 malî senesi Maarif Vekâleti bütçesi münasebetiyle

25 Ana Britannica Ansiklopedisi, C.22, 1990: 335.

26 Uçman, C.32, 2006:493.

27 Duygu Kamacı, "Erzurum Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar", Mediterranean Journal of Humanities, 2011:158.

28 TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 2, İçtima: 2, İnikat: 30, s.38, 12 Kanunusani Perşembe 1928.

29 TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 2, İçtima: 1, İnikad: 37, s.105, 28 Kanunusani Cumartesi 1928.

30 TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 4, İçtima: 1, İnikad: 78, s.205, 20 Mayıs Pazar 1928.

yapılan toplantıda söz alarak, encümenin şimdiye kadar çok kıymetli eserler tabettiğini, geçen sene bütçeye konulan tahsisatla bunları bin bir güçlüklerle meydana çıkarmağa muvafık olduğunu, fakat bu sene geçen seneki miktardan da az bir para kabul edildiğini, bu para ile encümenin bir şey yapamayacağını, bunun bir çaresini bulunması gerektiğini söyledi.³¹ Kâğıt paranın kıymetinin arttırılmasının devlet ekonomisine katkıda bulunacağını düşünerek kâğıt paranın kıymetinin arttırılması hakkındaki kanun teklifinin geri verilmesine dair tavrı yüksek reisliğe sunuldu.³²

Necip Asım Yazıksız çevresine ve tarihi eserlere duyarlı bir insandı. Daha sonra gelen nesillere tarihi eserler bırakmanın önemine vurgu yaparak konu ile ilgili hassas davranılmasını ve gerekli tedbirlerin alınmasını sık sık bulunduğu platformlarda dile getirdi. Örneğin Evkaf Umum Müdürlüğü'nün 1931 mali senesi Bütçe Kanunu münasebeti ile ilgili olarak yaptığı konuşmada; İstanbul'da Tophane'de Nusratiye Cami'nin yanındaki çeşmenin harap olduğunu, çeşmenin gayet güzel bir eser olduğunu ve muhafazası gerektiğini söyledi.³³

Mecliste devlet tarafından basın yayın kuruluşlarının zararlı olabilecek yayınlarının takip edilmesinin gerekli olduğu dile getirildiğinde Necip Asım konu ile ilgili gerekli hassasiyeti gösterdi. Bazı gazetelerin takip ettikleri neşriyat tarzı hakkında hükümetçe ne gibi tedbirler alındığına dair Elaziz Mebusu Fadıl Ahmet Bey açıklama istedi. Yayın kuruluşlarının yayınları ve alınan önlemler ile ilgili olarak söz alan mebuslar gerekli açıklamaları yaptı. Necip Asım yapılan açıklamalardan sonra konunun aydınlatıldığını dile getirdi.³⁴

Necip Asım, Tütün İnhisarı İdaresinin 1932 senesi bütçesi hakkındaki görüşmelerde de söz alarak, reji teşekkül ettiğinde o zaman Osmanlı Devleti'ne tâbi olan Sırbistan'ın bu günkü hasılatının ülkemize ancak verildiğini, Devletin arazisi büyük olduğu halde şimdi Sırbistan'ın aldığı varidatı aldığını, Sırbistan bizden ayrıldıktan sonra yine rejinin aynı parayı verdiğini söyledi. Sözlerine ilaveten Viyana rejisinin orada bir yaprak tütün çıkmadığı halde, işlediği tütünün Rumeli ve Anadolu tütünleri olup, yıllık yüz milyon hasılatının bulunduğunu, bizimkinin ise 25 milyon bile tutmadığını ekledi. Önceden beride kaçak sigara kâğıdı satıldığını, kendisinin alış veriş yapmadığını fakat çoğu kişinin aldığını, paketlere 20 sigara kâğıdı koyulduğunu, okkalarla tütün biriktiğini söyleyerek otuz sigara kâğıdının koyulmasını istedi.³⁵

İstanbul Darülfünunu ile ilgili olarak 1932 senesi bütçesi hakkında görüşmeler yapılırken Necip Asım söz alarak Darülfünunda daha önceden çalıştığını ve burada bazı olumsuzluklar gördüğünü ifade etti. Kendisinin bu mevkie gelmek için çok çalıştığını ve bilgilerinden faydalanılması gerektiğini ama bazı kişilerin hak etmeden bazı mevkilere geldiğini söyledi. Ona göre Darülfünun müderrislerinin Darülfünundan yetişmesi lâzımdır. Kendisinin asker olduğu halde Darülfünun müderrisi olduğunu, bu durumun hep böyle olduğunu, Köprülüzade Fuat Bey'in de lise şahadetnamesi olmadığı halde müderris olduğunu ve vazifesini muvaffakiyetle yaptığını dile getirdi. Fakat bir süre sonra bazı hocaların bunu

31 TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 12, İçtima: 2, İnikad: 66, s.45, 18 Mayıs Cumartesi 1929.

32 TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 24, İçtima: 4, İnikad: 22, s.41, 19 Ocak Pazartesi 1931.

33 TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 2, İçtima: Fevkalade, İnikad: 11, s.53, 8 Haziran 1931 Pazartesi.

34 TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 3, İçtima: Fevkalade, İnikad: 22, s.22, 5 Temmuz 1931 Pazar.

35 TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 8, İçtima: 1, İnikad: 52, s.271, 26 Mayıs 1932 Perşembe.

yapamadıklarını, Darülfünunda bir heyet-i talimiye teşekkül ettiklerini, o zamana kadar fakülte müdürlerinin devlet tarafından tayin edildiğini bu nedenle üst mevkilere çıkmalarına imkân verilmediğini sözlerine ekledi. Fakat Darülfünun Emaneti ve Fakülteler Riyaseti bir nizamname ile tesis edildikten sonra Darülfünunda çeşitli mevkie göz dikildiğini ve konu ile ilgili olarak birçok vakanın olduğundan bahsetti. Malûmatlı, tecrübeli ve yaşlı zevatın yanında en ufak muallimlere bile müderris unvanı verildiğini, oy almak için birçok işler yapıldığını hatta Darülfünun rektörü Hâmit Beyefendi'nin yerine çocuk denecek yaştakilerin reis olduğunu, fakat saçı ağarmış, o mevkii senelerce ilmî kudreti ile çevirmiş insanların kafası kalın, bunak diyerek geri atılmasının doğru olmadığını sözlerine ekledi.

Bazı müderrislerin memuriyete tayin edildikleri takdirde geri döndüklerinde eski yerlerini işgal edebildiklerini, meselâ kendisinin oraya gelince derhal yerine başkasının geçirildiğini, Behçet Bey'in, Nurettin Ali Bey'in yerlerinin bu suretle açık bırakılmış olduğunu, bilâhare onların yine eski vazifeleri başına döndüklerini söyledi. Kendisinin gençleri yetiştirmeye çalıştığını, bu günkü zevatın birçoğunun kendisinin derslerini alarak yetiştirdiğini, yer değiştirdikten sonra yerine derhal başka bir adam tayin edildiğini, o adamın ise memleketin evlâdının olmadığını, kendisinin 300 senelik bir hanedanın evlâdı olduğunu, atalarının kanının senelerden beri bu memleket uğruna aktığını söyledi.

Hariçten gelen adamların bir şey yapamayacaklarını, mesela Almanya'ya tahsile gönderdikleri bir hocanın mümkün değil adam olamayacağını, bu kişinin kendisinin orada iken dersine devam ettiğini, fakat mümkün değil kendisinden numara alamadığını, sonra zorla verdiğini, daha sonra o adamın kendisinin yerine hoca olduğunu, kitap verdiklerini, Arapça (türs) kelimesinin karşısına kalkan diye yazdığını; kalkanın bizde müteamil olduğunu bilmediğini ve bu adamın kendisinin yerini tutamayacağını söyledi. Müderrislerin, avukatlar gibi devamlılarının ve birde dışarıda çalışanların olduğunu, faraza birisinin hem maarif müdürü hem müderris, hem de mektebi sultanî yani Galatasaray müdürü olduğunu, hâlbuki onların yine maaşı fazla aldıklarını, kendisinin gibi kimsesiz olursa vermeyeceklerini anlattı. Darülfünun riyasetlerini mutlaka ve bilhassa bir usule bağlanması gerektiğini ve Muammer Reşit Bey gibi bir adamın koyulması gerektiğini söyledi. Zaten Darülfünuna para veremediklerini, bu nedenle buraya biraz vakıf tedarikine çalışılması gerektiğini, hamiyet erbabı birçok kişinin bulunduğunu ifade etti. Teoloji yani ilahiyat fakültesinin ancak on beş öğrencisinin bulunduğunu, daha fazla da artışın olmayacağını, on beş öğrenci için bir fakültenin açılmaması gerektiğini söyledi. Yine Mekteb-i Mülkiye'nin hizmetini Hukuk Fakültesi'nin gördüğünü, bu nedenle onu da oraya dönüştürmenin gerekli olduğunu söyledi. Reis Bey'in kendisine yönelttiği "bütçe kanununda, münhal müderrisliklere kimsenin tayin edilemeyeceği hakkında bir kayıt vardır. Şu halde müderrisi münhal olan bir ders ne oluyor? Kalkıyor mu yoksa başka birisi mi vekâlet ediyor?" sorusu üzerine, muavin varsa onun idare edeceğini yoksa açık kalacağını ifade etti.³⁶

Necip Asım Yazıksız, meclis çalışmaları esnasında en yaşlı üye olduğu için Meclis Başkanı sıfatı ile Meclis'te birinci celsenin açılışını yaptı. Açılış konuşmasında Beşinci Büyük Millet Meclisi'nin en yaşlı üyesi olarak meclisi açtığını, büyük ulusların tarihlerinde birer altın devrim olduğunu, Türk milletinin altın devrim noktasında Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduğunu, tek dilli ve tek imanlı olan ulusun Cumhuriyetle altın devrine girdiğini, tarihe göre

36 TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 8, İçtima: 1, İnikad: 54, s.342-343, 29 Mayıs 1932 Pazar.

yeni başlayan bu devrim başlangıcındaki hıza göre Türk'ü, Türk ulusunu kısa bir zamanda bütün ulusların üstünde bir örneğe götüreceğine büyük imanını vurguladı.³⁷

Askerlik meclisi kararı ile asker edilenlerden ihtiyat zabiti yetişecek derecede tahsili olanlar yoklamayı müteakip ve yüksek mekteplerde askeri ders görecekler ilk ders senesi başında doğrudan doğruya Milli Müdafaa Vekâleti'nce muhtelif sınıflara ayrılırdı. Diğer geri kalanlar ise şube reisi, meclis hekimleri, yalnız jandarmaya ayrılacak efrad hakkında rey sahibi olan jandarma zabiti ve yalnız deniz efradı hakkında rey sahibi olan deniz zabiti olarak muhtelif sınıflara ayrılırdı. İdare heyeti kararı ile numarasız asker edilenlerin sınıflarının tayini muntakasında buldukları kolorduya bağlıydı. Necip Asım Yazıksız askerlik mükellefiyeti kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki kanun münasebeti ile ilgili olarak yaptığı konuşmada sahil ahalisini yalnız bahriyeye, diğerlerini karaya vermenin doğru bir şey olmadığını, buna muhalif olduğunu söyledi. Diyarbakır mebusu Kazım Sevüktekin ise sahil ahalisinin denize ve deniz işlerine alışkanlıklarının daha fazla olduğu için böyle yapıldığını söyledi.³⁸

Taşranın gelişmesini bir düzen içinde yapılmasını isteyen Necip Asım Yazıksız, iskân işlerinin Sıhhat Vekâletine devri hakkındaki kanun münasebeti ile ilgili olarak görüşmeler yapılırken başka bir meseleden bahsetmek istediğini söyledi. Kendisinin Anadolu'da çok gezmediğini, seçim çevresinden Ankara'ya gelirken dağ başında bir evi, bir derede de iki ev gördüğünü, bunların bir köy veya bir mesken olmadığını, burada yaşayanların hayvaniyete doğru gitmeğe mahkûm insanlar olduğunu, iskân işinde yerlileri de düşünerek köylerin muntazam bir hale konması gerektiğini söyledi.³⁹

SONUÇ

Çok yönlü çalışmaları ile dikkat çeken Necip Asım Yazıksız, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulduğu ilk yıllarda önemli görevlerde bulunarak hizmet etmiştir. Özellikle Meclis'te birçok konuda söz alarak görüşlerini dile getirmiş, farklı sorunlara çözüm üretmeye çalışmıştır. Kendi tecrübesinden yararlanılmasını istemiş, rüşvetin karşısında olmuş, ekonominin düzeltilmesi için farklı önerilerde bulunmuş, Türk dilinin gelişmesi için çalışmıştır. Ayrıca çeşme vb. değerlerin korunmasına çalışmış, iskân işlerinin düzenli yapılmasına dikkat çekmiş, devlet kurumlarında çalışmak için liyakatın önemine değinmiş, özellikle darülfünunda çalışanların eğitimi, deneyimli, çalışkan ve hak eden insanlar arasından seçilmesini istemiştir.

KAYNAKÇA

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1990. Necip Asım Yazıksız Maddesi, Ana Yayıncılık, İstanbul.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, TC. Dahiliye Vekaleti V.İ. U.M. Ş.2 M. Sayı 3/ 2.1.936.

37 TBMMZC, Dev.: 5, Cilt: 1, İçtima: Fevkalade, İnikad: 1, s.2, 1 Mart 1935 Cuma.

38 TBMMZC, Dev.: 5, Cilt: 6, İçtima:1, İnikad: 4, s.42, 11 Aralık 1935 Pazartesi.

39 TBMMZC, Dev.: 5, Cilt: 6, İçtima:1, İnikad: 7, s.77, 18 Kasım 1935.

Böler, T.,2009. Necip Asım Yazıksız'n Türk Diline Katkıları, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.25.

İnce, Halil İbrahim, 2015, Milli Mücadele'de Kilis, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 240s.

Kamacı, Duygu, 2011. Erzurum Yöresi Ağzlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, Mediterranean Journal of Humanities, I/I, ss.157-164

Karacan Büyük Sözlük ve Genel Kültür Ansiklopedisi, Necip Asım Yazıksız Maddesi, C.5, Karacan Yayınları, İstanbul

Oral, Mustafa, 2004. Türkoloji Tarihinde 1926 Bakü Türkiyat Kongresi, Türk Dünyası Dil Ve Edebiyat Dergisi, S.17.

Şahmaranoğlu, H., 2013. Kilis'li Büyük Tarihçi Necip Asım Yazıksız (Balhasanoğlu), Kilis Belediyesi Kültür Yayınları, Kilis.

TBMM Albümü 1920-2010, 2010. C.I, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, No:1, Ankara.

TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 2, İçtima: 1, İnikad; 30, 12 Kanunusani 1928 Perşembe.

TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 2, İçtima: 1, İnikad: 37, 28 Kanunsani 1928 Cumartesi.

TBMMZC, Dev.: 3, Cilt: 12, İçtima: 2, İnikad: 66, 18 Mayıs 1929 Cumartesi.

TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 24, İçtima: 4, İnikad: 22, 19 Ocak 1931 Pazartesi.

TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 2, İçtima: Fevkalade, İnikad: 11, 8 Haziran 1931 Pazartesi.

TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 3, İçtima; Fevkalade, İnikad: 22, 5 Temmuz 1931 Pazar.

TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 8, İçtima: 1, İnikad: 52, 26 Mayıs 1932 Perşembe.

TBMMZC, Dev.: 4, Cilt: 8, İçtima: 1, İnikad: 54, 29 Mayıs 1932 Pazar.

TBMMZC, Dev.: 5, Cilt: 1, İçtima: Fevkalade, İnikad: 1, 1 Mart 1935 Cuma.

TBMMZC, Dev.: 5, Cilt: 6, İçtima: 1, İnikad: 4, 11 Kasım 1935 Pazartesi.

TBMMZC, Dev.5, Cilt: 6, İçtima: 1, İnikad: 7, 18 Kasım 1935 Pazartesi.

Uçman, Abdullah, 2006. Necip Asım Yazıksız (1861-1935) Türkiye'deki İlk Türkçüler'den Türk Tarih ve Dil Alimi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, İstanbul.